UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De luteribus. cap. xix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Visual Library

dris aũt ſedebant aſſeſſores cuꝫ iudice quã
do ſecreti⁹ aliquid tractabãt.q. in locutorio
Et dicebanť exedre.q.aſſeſſus:licꝫ exedra ſe
pius ponatur ꝑ thalamo Hoc atriũ ſcd̃m ſe
pe in euangelio diciť tẽplũ:vbi diciť ꝙ oues
et animalia vẽdebanť in tẽplo: ⁊ ꝙ ieſus do
cebat ĩ templo:et ꝙ filiꝫ iſrael orabãt in tẽplo
⁊c.in hunc modum.

De atrio mulierũ. Ca.XVI.

p

orro ſub hoc a
trio erat atriũ tertiũ ſimiliť in de
cliui latere mõtis poſitũ:eiuſdẽ
cõpoſitionis cũ ſecũdo etſi nõ tãte venuſta
tis:nec tam ꝓcioſi ornatus.In hoc orabant
mulieres munde tantum.

De atrio immundoꝝ Ca.XVII

i

ntra illud atri
um erat et quartũ:in q̃ orabãt
viri ĩmũdi et mlieres ⁊ gẽtiles.
cuius murus exterior in radice collis poſit⁹
erat et aſcendebãt.cccc.cubitis vſqꝫ ad verti
cem tm̃ collis:in quo ſitum erat templuꝫ:et
ita muri atriorum in nullo prohibebãt aſpe
ctuꝫ templi:nec eorũ qui miniſtrabãt ĩ atrio
interiori.

De altari et mari eneo Ca.XVIII.

p

orro ĩ atrio ite
riori erat altare ereũ:factuꝫ ex la
pidibꝫ impolitis circũtectuꝫ ex
ea pte ere:lõge maioris q̃ntitatꝫ q̃ꝫ illd̃ por
tatile qđ factũ fuit in deſerto.xx.cubitoꝝ lõ
gitudis et totidẽ altitudinis. ⁊ erat ſub eo fo
uea grandis:in quã ꝑ foramẽ in medio alta
ris poſitũ cineres defluebãt: ⁊ ſanguis q̃ ad
crepidinẽ altaris fundebať influebat in eam
Quandoqꝫ ṽo mundabať fouea ꝑ feneſtraꝫ
q̃ erat ad orientẽ.Altare ṽo qđ fecerat moy
ſes ꝓpter reuerentiaꝫ ſui in aliqua parte atriꝫ
reſeruatũ eſt Qđ quidã tradunt ibi ꝑmãſiſſe
vſqꝫ ad euerſionẽ tẽpli factaꝫ ꝑ rhomanos.
Imo etiã poſtea cũ gentiles habitauerũt in
hieruſalẽ fecerũt ex eo horologiũ ſibi. De lo
co ṽo hui⁹ altaris: ⁊ quõ ĩmolãtes ad latus
eius immolarent corã dño ſupra ſatis dictũ
eſt Porro in eodem atrio poſuit ſalomon
mare eneũ fuſile: qđ nos lauatorium dicere
poſſumus:vt in eo ſacerdotes miſtraturi ab
luerent pedes ⁊ manus.Quod ioſeph⁹ vo
cat cãtarũ ingentẽ ĩ ſchemate hemiſpheriꝫ fa
ctum.cui⁹ latitudo
decẽ cubitoruꝫ erat
ꝑ diametrũ a labio
vſqꝫ ad labium.Al
titudo ṽo erat quin
qꝫ cubitoruꝫ a labio
ſcꝫ vſqꝫ ad fundũ.ſpiſſitudo vero erat.iiij.di
gitoꝝ.In ſuperiori parte adeo latum erat ꝙ
reſticula.xxx.cubitoꝝ cingebat illud ꝑ circuĩ
tum.ſed paulatim ĩ deſcenſu anguſti⁹ fiebat
adeo vt circa fundũ reſticula decẽ cubitorũ
ambiret illđ.Supremũ ei⁹ labiũ repanſum
erat ad modũ liliꝫ.In lateribꝫ aũt eius extri
ſecus duo ordines erãt ſculpturaꝝ hiſtoria
tarũ.id eſt hiſtorias aliq̃s habentiũ.Capie
bat autem duo milia batos. id eſt tria milia
metretas.Batus em̃ capit metretã ⁊ dimidi
um.Et eſt batus mẽſura triũ modioꝝ eiuſ
dẽ capacitatꝫ cuius ⁊ ephi. Sed ⁊ batus eſt
mẽſura liquidoꝝ:ephi vero aridoꝝ. Porro
baſis ſuper quam ſtabat habebat.xij.boues
eneos et fuſiles:e quibꝫ tres reſpiciebant ad
aquilonem.tres ad occidentem.tres ad me
ridiẽ.tres ad orientẽ.q̃rũ anteriora tm̃ pro
minebant ſub mari:poſteriora vero intus la
titabant.

Id eſt linea diametra
liter a labio ad oppo
ſitũ labiũ protenſa.x.
cubitos habebat.

De luteribus. Ca.XIX.

f

ecit quoqꝫ ſalo
mõ decẽ luteres eneos ⁊ fuſiles
altitudis q̃ttuor cubitoꝝ. Erat
autem in ſummitate luteris os recuruatũ in
terius: ⁊ adeo anguſtũ : vt vnius cubiti eſſet
eius latitudo.Fun
dus vero eiuſdẽ erat
latitudinis cubiti et
dimidiꝫ:iuxta quãti
tateꝫ baſis ſuꝑ quã
ſedebãt Quadragin
ta batoſ capiebat lu
ter vnus.In eis ab
luebãť iteſtina et pe
des holocauſtorũ ⁊
erãt oẽs eiuſdem fa
cture ſicut ⁊ baſes q̃
bus inſidebãt.Erat aũt baſis ĩ inferiori pte
ĩ lõgitudine ⁊ latitudine habẽs q̃ttuor cubi
tos ꝑ quadrũ.in altitudine ṽo triũ cubitoꝝ
Et aſcẽdẽdo paulatim anguſtata vſqꝫ ad cu
bitũ ⁊ dimidiũ iuxta q̃ntitatẽ fũdi ipi⁹ luteꝫ

Cubitus tripliciť di
citur Uel ipa flexura
brachiꝫ. vel menſura
ab inde vſqꝫ ad extre
mitatem digitorum.
Uel ab vna manu vſ
qꝫ ad aliam expaſſis
manibꝫ Dic⁹ ẽ aũt cu
bitus qꝛ cibos ſumen
do in ipſo cubamus.

Eratq̃ cõpoſita ex q̃ttuor tabulis q̄bꝫ quin
ta erat ſuperpoſita quadrata. et ex omni par
te aliquãtulũ excedẽs ſummitates aliarum
habens in medio ſui eminentẽ concauitatẽ
rotundã: in qua ſedebat luter. Ipm opꝰ ba-
ſis interaſile erat: et in iuncturis tabularuꝫ
ꝑ quattuor angulos erant ſculpture eminẽ-
tes ad modũ colũnaꝝ: quas quidam dicũt
vocari media intercolũnia quadrata. tamẽ
quidam legunt ibi media intercolũna qua-
drata: vocantes columnã mediã tabulã in-
ter quattuor tabulas ſuperpoſitã. Latera ve
ro baſis a media parte ſupra inſculptas ha-
bebant coronulas et plectas: et in medio ea
rum leones ⁊ boues
et cherubin. et ſuper
colla leonũ et boum
et ſubter erãt lora ex
ere pendentia quibꝫ
ligari videbant. In
ſummitate vero q̄t-
tuor columnarũ an-
gularĩũ erant hume-
ri expaſſi in ſimilitudine manus humane ⁊
pedis aquilini: ſuꝑ quos tabula ferens lute
rem ita erat coaptata: vt naturalit̃ inſerta vi
deretur. Et habebant ille columne proprias
celaturas. homines. arbores. et aues. Porro
altera media pars baſis q̄ erat circa terrã: ha
bebat per girũ rotas eminẽtes cubiti ⁊ dimi
dij: et que in rota fieri ſolẽt axes et radios cã
tos et modiolos: omnia fuſilia. Et circa eas
poſite erãt varie celature. Et hec oĩa adeo
fabricata erant: vt nõ celata ſed q̄ſi appoſita
per circuitũ viderent̃: ⁊ baſis quaſi rotis cir-
cũſtantibꝫ vehi videbat̃. Una erat fuſura et
menſura ⁊ ſculptura decẽ baſiũ et luterũ. De
ſculptura tñ luterũ nihil memini me legiſſe.
Hoꝝ quinq̃ in atrio templi ſteterunt ad de
xteram ⁊ quinq̃ ad ſiniſtram ad hunc vſum
Nathinnei ꝑus lauabãt membra hoſtiaꝝ ĩ
piſcina ꝓbatica. et lota tradebãt ſacerdotibꝫ
q̄ neq̄d interĩ eis ſordis adheſiſſet: luteribꝫ
ea ĩmergebãt: vt reſincerata ſupponerẽt alta
ri. Porro lauatoria hec in hũc modũ poſita
erãt: vt ingredĩẽtibꝫ atriũ ſacerdotale: ꝑmo
occurrebat ad meridiẽ mare eneũ ad abluen
das manus. poſtea ꝓgrediẽtibꝫ occurrebãt
decẽ luteres ad intinguẽda membra hoſtiaꝝ
ruſũq̃ ꝓgredientibꝫ occurrebat altare eneũ
ſimiliter ad meridiẽ poſitiſq̃ hoſtijs ſuꝑ alta
re redibãt ſacerdotes offerẽtes ad mare ene
um ⁊ abluebãt ibi pedes ⁊ manus: vt ſic lo
ti ꝯſũmarẽt ſacrificia. id eſt intrarẽt tẽplũ cũ
prunis ⁊ tymiamate ad adolendũ illud ſuꝑ
altare in odorẽ dño.

Coronula põt voca
ri q̄ fit de aliq̄ ſolido
vt de auro.
Plecta ꝟo corona fa
cta de iuncis: floribꝫ
vel arboribꝫ: vt fit de
lauro et myrto

De vaſis altaris. Ca. XX.

Vteſilia vero al
taris enei fecit hyrã ex ere lebe
tes ad ſuſcipiendos cineres ⁊
prunas altarĩ: ollas q̃ʒ ⁊ caldaria ad coquẽ
das carnes ⁊ hamulas .i. fuſcinulas ad ex-
trahẽdas carnes vel diſponẽdas: ⁊ arpagio
nes .i. furcas ad cõponẽdũ ignẽ ⁊ mẽbra ho
ſtiaꝝ deſuꝑ diſponẽda. ⁊ ſcutras vaſa ſcʒ eq̄-
lis amplitudis in ore ⁊ fundo ad calefacien-
dũ. Joſephus addit et trullas: forte ad con
gregãdos cineres vel eruẽdos: vl' ad verten
dũ pauimentũ. Porro vtenſilia tẽpli aurea
erãt vl' argẽtea. Uteſilia ꝟo cãdelabroꝝ au-
rea erãt d' q̄bꝫ ĩ exodo legit̃. Numeꝝ ꝟo vtẽ
ſiliũ q̄ fecit ſalomon tpe ꝓcedẽte ponit ioſe-
phꝰ mẽſas ſcʒ ſuꝑ quas iacebãt phiale ⁊ pa
tere. ⁊ mortariola. et patene ad offerendaꝫ ſi-
milã. ⁊ crateres in q̄bꝫ ſimila cũ oleo miſce-
bant̃. ⁊ aſſarones in quibꝫ libamina mẽſura
bant̃. Thuribula q̃ʒ cũ quibꝫ ferebat̃ tymia
ma. ⁊ alia thuribula in quibꝫ ferebat̃ ignis a
maiori altari ad minꝰ. Hec oĩa obtulit ſalo-
mon aurea ⁊ alia ſimiliter argẽtea. ſʒ ĩ duplũ
Quoꝝ numerũ ſm ioſephum ponere timuĩ
ne incredibile videret̃: p̃ſertim cum vicium
ſcriptoꝝ circa numeros plurimũ inueniat̃.

De dedicatiõe templi. Ca. XXI.

Anno igitur quarto
regni ſa
lomonis ſcdo menſe fundata ẽ
domus dñi. ⁊ in anno .xj. mẽſe
ebul. i. octobri. ꝯſũmata eſt in oĩ oꝑe ſuo: et ĩ
vniuerſis vtenſilibꝫ q̄ in ĩminenti erãt neceſ-
ſaria. Poſt dedicationem eñ plura fuerũt fa
bricata ⁊ ſuꝑaddita. Et edificauit eam ſeptẽ
annis et ſeptẽ menſibꝫ. Et ꝯuocauit ſalomõ
in anno .xj. maiores natu iſrael: et principes
tribuum et duces familiaꝝ ad dedicationeꝫ
templi: et ad offerendã arcam in illud. Et cõ
uenerũt omnes menſe: vij. id eſt. vij. lunatõe
q̄ intrauerat octobrem. Et erat dies ſolennis
decimꝰ ſcʒ dies q̄ fiebat expiatio. Poteſt tñ
dici templũ ĩ ſeptembri dedicatũ: qꝛ totꝰ fere
ſolẽnis eſt rege accelerante: ⁊ poſt dedicati-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN